

Landelijke Federatie Het Behouden Huis

opgericht 7 december 1974
www.federatiebehoudenhuis.nl

Aan:
Susan Lammers, directeur
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Smallepad 5
3811 MG Amersfoort

Datum
9-11-2022

Behandeld door
Irene Agterkamp

Telefoonnummer
06-29112645

Kenmerk
RCE/2002.01

Onderwerp
Vereisten POM

E-mail
info@federatiebehoudenhuis.nl

Geachte mevrouw Lammers, beste Suzan,

Op de website van de RCE lezen wij dat een erfgoedorganisatie, om in aanmerking te komen voor de status van professionele organisatie voor monumentenbehoud POM}, aan twee formele eisen moet voldoen:

- a. De organisatie is een stichting of vereniging;
- b. De organisatie is eigenaar van tenminste twintig rijksmonumenten.

Deze brief richt zich op de eerste formele eis.

Onder de paragraaf Hoe vraagt u de status van professionele monumenten-organisatie aan? staat:

' Stichtingen en verenigingen die eigenaar zijn van tenminste twintig monumenten kunnen een aanvraag indienen tot aanwijzing als professionele organisatie voor monumentenbehoud.'

Dit is nieuw. Bij ons weten werden niet eerder besloten en naamloze vennootschappen uitgesloten van het aanvragen van de POM-status. Wij kunnen voor deze uitsluiting ook geen basis vinden in de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten van 19 september 2012 (art. 30 en 31). De uitsluiting is bovendien merkwaardig, omdat vele NV's en BV's in de afgelopen 10 jaar POM zijn geworden. Stadsherstelorganisaties die nog bezig zijn met hun POM-aanvraag kunnen volgens de website van RCE helaas geen POM meer worden. We hopen dat er sprake is van een vergissing.

Landelijke Federatie Het Behouden Huis

*opgericht 7 december 1974
www.federatiebehoudenhuis.nl*

Het uitsluiten van subsidie van NV's en BV's die zich met de focus op maatschappelijk rendement richten op monumentenbehoud, lijkt een tendens te zijn geworden in het beleid van de (rijks)overheid in de afgelopen jaren. Als voorbeeld noemen wij de restauratieregeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 29 mei 2020, nr. WJZ/17860769 en de Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA). In beide regelingen zijn NV's en BV's uitgesloten. En nu, zo lijkt het, ook nog van de status van POM.

Wij betreuren deze ontwikkeling. Organisaties voor stadsherstel welke vanaf 1956 veelal als NV of BV zijn ontstaan, zijn in nauwe samenspraak met de rijksoverheid opgericht om monumenten in ernstig vervallen binnensteden in Nederland te verwerven en te restaureren. Met aandeelhouderskapitaal en enige subsidie van de overheid zijn duizenden, vaak verkrotte, rijksmonumenten gerestaureerd en herbestemd. Eenmaal gerestaureerde monumenten werden/worden in eigendom gehouden en zorgvuldig onderhouden, zodat ze in de toekomst niet opnieuw hoeven te worden gerestaureerd. Om in aanmerking te komen voor restauratie- en onderhoudssubsidie werden strikte eisen gesteld aan de statuten van deze stadsherstelorganisaties. Het dividend dat werd uitgekeerd aan aandeelhouders werd gemaximeerd tot enkele procenten, aandeelhouders deelden niet mee in de winst van het bedrijf en de overwaarde van het bedrijf kwam bij eventuele liquidatie aan de overheid toe. Zo ontstonden restauratiebedrijven (NV's en BV's) met een maatschappelijk doel. Veel gemeenten zijn aandeelhouder in deze publiek-private monumentenorganisaties.

Het maatschappelijke/publiek-private karakter van Stadsherstellen met een NV/BV-status lijkt de laatste jaren in twijfel te worden getrokken. Zij worden steeds meer uitgesloten in subsidieregelingen en kunnen geen ANSI worden. Hun vriendenverenigingen kunnen dat ook niet (meer). Dat is jammer en economisch gezien ook inefficiënt. De effectiviteit van deze Stadsherstellen is erin gelegen dat zij zich ook kunnen financieren met aandelenkapitaal en bankleningen en uit de praktijk is gebleken dat dit nu eenmaal veelal meer mogelijkheden biedt. Ook is er veel binding met de aandeelhouders, welke afkomstig zijn uit diverse gremia en worden aandeelhouders actief (als ambassadeurs) ingezet.

Zonder enige vorm van subsidie van de overheid kunnen Stadsherstellen zich echter niet redden. De tendens om subsidies louter aan stichtingen en verenigingen ten goede te laten komen, zal de effectiviteit van Stadsherstellen met een NV/BV-status sterk (verder) uithollen. Die afname is de laatste jaren al zichtbaar. In de verdeling van de extra restauratiesubsidie van € 350 miljoen in de vorige kabinetsperiode hebben Stadsherstellen nauwelijks kunnen meedelen, althans de totale bijdrage is onder 1 promille gebleven. Dat hing onder andere samen met de eisen, bijvoorbeeld het zijn van ANSI of een bodem in de subsidieaanvraag van 2,5 miljoen (subsidiabel).

Landelijke Federatie Het Behouden Huis

*opgericht 7 december 1974
www.federatiebehoudenhuis.nl*

Stadsherstellen vervullen nog steeds een grote rol in het restaureren van bedreigde monumenten in Nederland. Zij hebben hun taakomvatting verruimd, zijn ook in dorpen en de regio actief, en hebben veel aandacht voor de openstelling van monumenten. De meest kwetsbare monumenten zoals molens, woonhuizen, kerken, pakhuizen, scheepswerven, forten, torens, kazernes, kastelen worden door Stadsherstel-organisaties gerestaureerd en herbestemd. Het lijkt erop alsof de overheid die inspanning voor de organisaties met een NV/BV-status niet langer wenst te ondersteunen. Terwijl we de stelling aandurven de Stadsherstellen gezamenlijk (of ze nu NV, BV of stichting zijn) voor de overheid de meest kosteneffectieve monumentenredders van Nederland zijn.

Graag zouden we in een gesprek met u en mevrouw Matthijssen, directeur van de directie Erfgoed en Kunsten, willen nagaan of de door ons gesignaleerde tendens juist is of dat er toch nog een rol lijkt weggelegd voor ons soort organisaties. En wat er voor nodig is om het tij, dat wij steeds meer buiten de boot vallen in subsidieregelingen en erkenning voor ons werk, te keren.

Wij maken u er tevens op attent dat op 30 november a.s. tijdens de algemene vergadering de naam van de organisatie zal wijzigen in Samenwerkingsorganisatie van Monumenteneigenaren (SOM). Op die datum zal naar verwachting ook Suzan te Brake als voorzitter worden benoemd door de leden.

Graag vernemen wij of, en hopelijk wanneer, jullie beiden dat gesprek willen aangaan.

Met vriendelijke groet, namens de Landelijke Federatie het Behouden Huis,

Suzan te Brake, bestuurslid

 Onno Meerstadt, bestuurslid

C. Mw. Christianne Mattijssen, directeur Erfgoed & Kunsten bij OCW

*Landelijke Federatie het Behouden Huis
p/a Stadsherstel Rotterdam
t.a.v. Niels van der Vlist, directeur
Crooswijkse singel 50-M
3034 CJ Rotterdam
info@federatiebehoudenhuis.nl*